

De opleidingsrichting centraal bij de attitude ten aanzien van taal:

**Een onderzoek naar in hoeverre er een verschil is in de attitude van mbo-studenten ten
aanzien van taal tussen de verschillende opleidingsrichtingen**

Student: S. C. W. Kits van Heijningen (s3780023)

Begeleider: Mw. A. Menninga

2^e beoordelaar: Mw. M. Smit

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

Juni 2023

Abstract

There are major concerns about the language level of Dutch students in secondary vocational education. For several years, the language level of these students has been a problem. The government has taken measures to improve the level, by implementing reference levels and compulsory examination. However, a recent study has shown that still too many students did not achieve the intended language level at the end of their schoolcareer. This could have major implications for their future. To examine students' attitudes towards language a questionnaire has been designed. Attitude has been divided in four scales based on existing frameworks: Perceived control, importance, enjoyment and anxiety. The questionnaire is administered to 1650 students of a school in Groningen. The Kruskal-Wallis test showed that there was a statistically significant difference in attitude towards language between the five courses. The Dunn post-hoc showed between through paired comparisons which courses the differences are.

Er bestaan grote zorgen over het taalniveau van mbo-studenten (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2023). De afgelopen jaren is gebleken dat het taalniveau van mbo-studenten zorgwekkend laag ligt (Leenders, 2008). De ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Economische Zaken stellen elk jaar de eisen voor de beroepsinstellingen vast. Echter, elke mbo-opleiding is vrij om op eigen wijze invulling te geven aan het onderwijs en het is aan de opleidingen zelf hoe ze de studenten naar de vastgestelde einddoelen toe leiden (Alons et al., 2017). In het mbo ligt de nadruk over het algemeen op de beroepsgerichte vakken, waardoor onder andere het vak Nederlands steeds meer op de achtergrond raakt (Van Knippenberg, 2010). Zo zijn er opleidingen waarbij het aantal uren Nederlands bestaat uit twee uur les per week. Er zijn ook opleidingen waarbij er geen speciale vakdocenten Nederlands meer zijn, waardoor het vak Nederlands wordt geïntegreerd in andere vakken.

De afgelopen jaren heeft de overheid in samenwerking met de mbo-instellingen meerdere maatregelen genomen om het taalonderwijs te versterken en het taalniveau van de mbo-studenten te verbeteren. Een eerste belangrijke verandering is de Wet Referentieniveaus die vanaf 2010 van kracht is. De referentieniveaus zorgen ervoor dat er concrete doelen zijn waar naartoe gewerkt kan worden en hebben als doel om de taalvaardigheid van de studenten te versterken (*wetten.nl - Regeling - Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen - BWBR0027679*, 2022). Een andere verandering is de in 2014 ingestelde landelijke examinering voor het vak Nederlands, waarbij wordt getoetst of de studenten op het gewenste referentieniveau zitten. Echter, de maatregelen lijken nog niet het gewenste effect te hebben. Uit het recent verschenen rapport *De Staat van het Middelbaar Beroepsonderwijs (2023)* is naar voren gekomen dat het referentieniveau voor Nederlands nog te vaak niet wordt gehaald. 15% van de niveau 2-studenten, 7% van de niveau 3-studenten en 38% van de studenten op niveau 4 behaald aan het eind van hun opleiding niet het gewenste referentieniveau voor lezen en luisteren op het Centraal Examen (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2023b).

Het gebrek aan motivatie voor het leren van de basisvaardigheden bij mbo-studenten is een groot onderdeel van dit probleem (Koeven et al., 2018). Het merendeel van de studenten geeft aan naar het mbo te komen om een vak te leren en haalt hun motivatie uit het vooruitzicht op het beroep dat ze in de toekomst zullen gaan uitoefenen. Zij zien daarin in mindere mate de toegevoegde waarde van basisvakken als Nederlands en rekenen, omdat deze voor hen ver van de beroepsvorming afstaan. Aangezien motivatie een belangrijke rol speelt in het achterblijvende taalniveau van de studenten is het van belang om studenten te laten

inzien dat een goede beheersing van de Nederlandse taal wel degelijk van toegevoegde waarde is voor het uitoefenen van hun toekomstige beroep. Specifiek per opleiding uitlichten waarvoor deze basisvaardigheid belangrijk is en hoe bij kan dragen aan succesvolle carrière zou een manier kunnen zijn om studenten te motiveren. Daarbij is het nodig om te onderzoeken of er verschillen bestaan in de houding ten aanzien van taal tussen de verschillende opleidingsrichtingen. .

Taalvaardigheidsniveau en taalonderwijs in het mbo

Het vak Nederlands is een exameneis van elke mbo-opleiding (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2021). Onder de Wet referentieniveaus van Nederlandse en taal en rekenen wordt verstaan dat het niveau van beheersing van de Nederlandse taal wordt uitgedrukt in kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het maatschappelijk en beroepsmatig functioneren. De verschillende niveaus, aangeduid als de F-niveaus, maken het mogelijk om de beheersing van de Nederlandse taal door leerlingen aan het einde van een onderwijssoort te vergelijken en om een eventueel passende vervolgopleiding te vinden. De vier fundamentele referentieniveaus geven aan wat de basis is die zoveel mogelijk leerlingen moeten beheersen aan het eind van het gevolgde onderwijs (*Referentiekader taal*, z.d.). Naast de referentieniveaus is het Nederlands taalonderwijs opgebouwd uit vier verschillende domeinen: Mondelinge taalvaardigheid, lezen, schrijven en tot slot begripplijst en taalverzorging. Op deze domeinen kan het taalniveau geoefend en getest worden op verschillende momenten en ze vertellen wat studenten op verschillende momenten in hun schoolloopbaan zouden moeten kennen en kunnen.

Belang van beheersing van taal voor de toekomst

Om later goed te kunnen functioneren in de maatschappij en op de arbeidsmarkt is een goede beheersing van de Nederlandse taal van groot belang. Het is van groot belang dat mbo-studenten voldoende taal- en leesvaardigheden ontwikkelen tijdens hun opleiding om zo een goede basis te leggen voor de toekomst (Ministerie van Algemene Zaken, 2022). Een goede basis taalvaardigheid zorgt er onder andere voor dat iemand in staat is om schriftelijke bronnen te gebruiken. Dit kan van groot belang zijn om je op latere leeftijd te kunnen blijven ontwikkelen en een sterke positie op de arbeidsmarkt te behouden of verkrijgen (Alons et al., 2017). Het is belangrijk dat de studenten binnen elke opleidingsrichting zich bewust zijn van dat wat ze leren tijdens het vak Nederlands ook daadwerkelijk nuttig en dat goede taal- en communicatievaardigheden van groot belang zijn voor het succes van een mbo-student op de arbeidsmarkt (Bruin et al., 2019).

Houding MBO studenten ten aanzien van taal

De houding van studenten ten aanzien van het leren van een taal is één van de belangrijkste succesfactoren is (Zulfikar et al., 2019). Naast het nemen van maatregelen vanuit de overheid is het dus cruciaal dat studenten zelf het belang van een goede taalbeheersing inzien en daadwerkelijk gemotiveerd zijn voor het vak. Taal speelt namelijk een belangrijke rol bij het leren ongeacht wat er geleerd wordt, zoals het kunnen begrijpen van instructies of het lesmateriaal kunnen lezen en toepassen.

Attitude wordt in dit onderzoek gedefinieerd als de houding die een persoon heeft ten opzichte van een bepaald psychologisch object, weergegeven in dimensies als goed-slecht, gunstig-ongunstig en aangenaam-onaangenaam (Azjen, 2001). Attitude is een van de drie factoren waarop de 'Theory of Planned Behavior' is gebaseerd. De theorie stelt dat bewust gedrag direct voorkomt uit de intentie om het gedrag te tonen (Azjen, 2011). De intentie van een persoon om bepaald gedrag te vertonen neemt toe naarmate de houding ten aanzien van het gedrag gunstiger wordt (*Buhmann & Brønn, 2018*). De theorie wordt vaak ingezet bij studies naar relaties tussen overtuigingen, attitudes en gedragsmatige intenties.

Specifiek in dit onderzoek wordt aandacht besteed aan de attitude van studenten ten aanzien van taal. Volgens de Theory of Planned Behavior bestaat attitude uit de componenten cognitive beliefs en affective states. Cognitive beliefs is gebaseerd op de overtuigingen en gedachten van een persoon over het psychologische object. Met betrekking tot taal is de cognitieve component gerelateerd aan opvattingen die studenten hebben over taalonderwijs, het belang van taal voor zichzelf, de maatschappij en hun toekomst. Van Aalderen-Smeets en Van der Molen (2013) maken in hun onderzoek naar de houding van docenten ten aanzien van Wetenschap en Technologie onderwijs voor deze cognitieve component onderscheidt in drie dimensies: Perceived relevance, perceived difficulty en gender beliefs. Voor het huidige onderzoek zijn voor de eerste twee dimensies van belang, waarmee de relevantie en het belang van taal wordt beschreven en de moeilijkheidsgraad die een student zich in gedachten voorstelt bij de taak die uitgevoerd moet worden. Aksoy en Aksu (2019) beschrijven in hun studie naar de houding van studenten ten aanzien van Engels taalonderwijs de relevantie en het belang van taal in een soortgelijke component, namelijk 'importance'. Deze schaal onderzoekt in hoeverre studenten zich bewust zijn van het belang het leren van een taal en in welke mate studenten het taalonderwijs als waardevol en noodzakelijk zien. Voor het huidige onderzoek naar de attitude van studenten ten aanzien van taal is de definitie van Aksoy en Aksu (2019) gebruikt, omdat deze definitie beter aansluit bij het huidige onderzoek naar de attitude van studenten. De dimensie gender beliefs van de DAS in voor het huidige onderzoek namelijk niet van belang.

De component Affective states heeft betrekking op zowel de positieve, als negatieve gevoelens en emoties die een persoon kan ervaren. In de DAS vragenlijst is volgens de TPB de component affective onderverdeeld in de twee subschalen enjoyment en anxiety. Enjoyment duidt op de positieve emoties zoals plezier en zelfvertrouwen en anxiety duidt op negatieve emoties als angst en stress. Enjoyment en anxiety zijn onafhankelijk en kunnen naast elkaar bestaan. Voor het huidige onderzoek is er daarom de keuze gemaakt om net als in het onderzoek van Aksoy en Aksu (2019) enjoyment en anxiety als niet als twee subschalen, maar als twee losse schalen om attitude te beschrijven. Dat betekent dat een persoon zowel negatieve, als positieve emoties kan ervaren ten aanzien van taal. De vierde component waarmee attitude wordt onderzocht in de vragenlijst perceived control. Van Aalderen-Smeets en Van der Molen (2013) beschrijven deze component als de mate waarin een persoon het gevoel heeft controle te hebben over zichzelf, zijn gevoelens en zijn omgeving, waarbij ook rekening wordt gehouden met situaties waarin iemand geen volledige controle heeft over het gedrag (Glanz et al., 2015). Het gaat bij om de subjectieve gevoelens over zowel interne, als externe obstakels die een persoon ervaart (Svenningsson et al., 2021). Voor het huidige onderzoek ligt voor deze schaal de focus op de situaties waar studenten minder invloed op hebben, zoals het aanwezige lesmateriaal of de bevoegdheid van de docenten.

Er is veel internationaal onderzoek gedaan naar de attitude van studenten ten aanzien van taal in het algemeen, taalonderwijs en van het belang van goede beheersing van taal voor de maatschappij en hun toekomst. Nair en collega's (2014) concludeerden in hun onderzoek dat studenten een positieve houding hebben ten aanzien van het leren van Engels en dat ze zich goed bewust zijn van het belang van het leren van een taal. Tegelijkertijd werd in een onderzoek van Ahmed (2015) gesteld dat de meeste studenten negatieve gevoelens of gevoelens van angst ervaren tijdens de taallessen en met name de klassikale instructies.

Om uiteindelijk het taalniveau van mbo-studenten in Nederland te verbeteren is het noodzakelijk om inzicht te hebben in de stand van zaken in Nederland. Op dit moment is bekend dat het taalniveau van mbo-studenten laag ligt en dat er bij studenten sprake kan zijn van een gebrek aan motivatie voor onderwijs van de basisvaardigheden. Echter, er is nog niet veel bekend over wat precies houding is van mbo-studenten ten aanzien van de Nederlandse taal. Meer inzicht hierin zou ervoor kunnen zorgen dat mbo-scholen in taalbeleid rekening kunnen houden met de houding van studenten en inspelen op de onderdelen die studenten enthousiasmeren. Om studenten te stimuleren voor het vak Nederlands is het van belang om aan te sluiten bij de interesses van de studenten. De opleidingsrichting zou daarbij een belangrijke rol kunnen spelen. Studenten kiezen in de meeste gevallen een richting kiezen

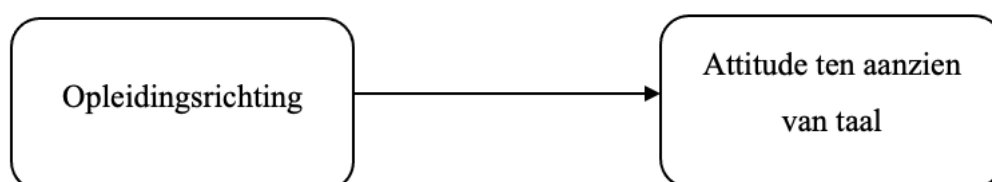
waarvan zij enthousiast worden. Door voor elke opleiding, naast de reguliere onderwerpen, specifiek aandacht te besteden aan de onderdelen van Nederlands die van belang zijn voor die richting zullen zij een positievere houding kunnen ontwikkelen en inzien dat wat ze leren bij Nederlands ook daadwerkelijk nuttig is voor hun toekomst op de arbeidsmarkt. De focus zou bijvoorbeeld kunnen liggen op het voeren van verkoopgesprekken, het maken van notulen of het doen van de administratie. Op deze manier kan het bewustzijn gecreëerd dat goede taal- en communicatievaardigheden van groot belang voor het succes van een mbo-student op de arbeidsmarkt (Bruin et al., 2019).

Onderzoeksvraag

De afgelopen jaren zijn er maatregelen genomen met als doel het taalniveau van mbo-studenten te verbeteren. Er is op dit moment weinig bekend over of er verschillen bestaan tussen de houding van studenten ten aanzien van taal tussen verschillende opleidingsrichtingen en in hoeverre studenten zich bewust zijn van het belang van taalonderwijs in hun opleiding. Om meer zicht te krijgen op hoe mbo-studenten zelf aankijken tegen het belang van taal voor hun toekomst zal in dit onderzoek aandacht worden besteed aan de mogelijke verschillen in attitude ten aanzien van taal tussen de verschillende opleidingsrichtingen in het mbo. De perceptie van studenten kan namelijk een waardevolle informatiebron zijn voor eventuele veranderingen in het taalonderwijs of het taalbeleid die tot verbetering van het taalniveau zouden kunnen leiden. De onderzoeksvraag luidt als volgt: *In hoeverre is er een verschil in de attitude van mbo-studenten ten aanzien van taal tussen de verschillende opleidingsrichtingen?* In Figuur 1 wordt het conceptuele model weergegeven.

Figuur 1

Conceptueel model

De eerste hypothese luidt: Mbo-studenten hebben een negatieve attitude ten aanzien van taal. De tweede hypothese luidt: Er is een verschil tussen in de attitude van mbo-studenten ten aanzien van taal tussen de verschillende opleidingsrichtingen.

Methode

Onderzoeksdesign

De onderzoeksvraag is onderzocht aan de hand van een kwantitatieve analyse. Er is gebruik gemaakt van een cross-sectioneel design vergelijkend surveyonderzoek, omdat er data is verzameld van een groep individuen op één moment. Het volgende verband is onderzocht: De verschillen in attitude van mbo-studenten ten aanzien van het taal tussen verschillende opleidingsrichtingen in het mbo.

Doelpopulatie en onderzoekspopulatie

Vanuit een mbo-school in Groningen is de vraag gekomen om in kaart te brengen wat de houding is van studenten ten aanzien van taal. De onderzoekspopulatie bestaat uit de gehele populatie mbo-studenten van een mbo-school in Groningen. Er is geen sprake van een steekproeftrekking, omdat de gehele populatie de mogelijkheid heeft gehad om de vragenlijst in te vullen. De vragenlijst is verstuurd naar 1650 studenten van de betreffende mbo-school van alle opleidingsrichtingen en -niveaus uit jaar 1, 2, 3 of 4. De respons op vrijwillige online vragenlijsten ligt gemiddeld tussen de 20 en 30 procent. (How to Increase Survey Response Rates – Qualtrics, 2022). Hiervan uitgaande werd een steekproefgrootte verwacht van tussen de 330 en 495 respondenten. De periode van dataverzameling was vier weken en de studenten hebben tijdens de les Nederlands en de les loopbaanoriëntatie en -begeleiding de tijd gekregen om de vragenlijst in te vullen. De vragenlijst is ingevuld door 313 respondenten. Hiervan zijn 84 respondenten verwijderd, omdat zij na het geven van toestemming de vragenlijst niet verder ingevuld. Daarnaast hebben twee respondenten niet meegenomen omdat zij de vraag over opleidingsrichting niet hadden ingevuld, waardoor zij niet relevant zijn voor dit specifieke onderzoek. Tot slot is één respondent verwijderd omdat dit de enige persoon was die had aangegeven de opleidingsrichting Voeding & voorlichting te volgen, daardoor is ook de richting ‘voeding en voorlichting’ niet mee te nemen in het onderzoek.

Er zijn negen missing values. In de gevallen dat een respondent één stelling van een schaal niet had beantwoord, is ervoor gekozen om van de betreffende schaal het gemiddelde te nemen van de stellingen die de respondent wel heeft ingevuld. Bij twee of meer onbeantwoorde stelling binnen een schaal is ervoor gekozen om deze respondent te verwijderen. Respondent 88 heeft stelling 11 en 20 van de schaal importance niet beantwoord, waardoor ervoor is gekozen deze respondent niet mee te nemen in het onderzoek. De uiteindelijke steekproef was $N = 229$.

Van de 229 respondenten is 37,4% man ($N = 86$) mannen, 57,8% vrouw ($N = 133$), 1,7% niet-binair/derde geslacht ($N = 4$) en 3% antwoordde ‘Ik zeg dat liever niet’ ($N = 7$). Op de vraag of de respondent Nederlands als moedertaal heeft antwoordde 95,2% respondenten

met 'ja' (N = 219) en 4,8% met 'nee, namelijk...' (N = 11). Van de respondenten zitten 1,7% op Entree niveau (N = 4), 14,3% op niveau 2 (N = 33), 18,3% op niveau 3 (N = 42) en 65,7% op niveau 4 (N = 151). Tabel 1 laat daarnaast de verdeling studenten per opleidingsrichting te zien. De aantallen van Groene ruimte, Bloem groen & styling, Het groene lyceum en Agro & techniek liggen er dicht bij elkaar. Het aantal participanten in opleidingsrichting Dier & welzijn is beduidend hoger dan in de andere opleidingsrichtingen.

Tabel 1

Overzicht respondenten

	Frequentie	Percentage
Geslacht		
Man	86	37,6%
Vrouw	132	57,6%
Niet-binair/derde geslacht	4	1,7%
Ik zeg dat liever niet	7	3,1%
Nederlands als moedertaal		
Ja	218	95,2%
Nee, namelijk...	11	4,8%
Opleidingsniveau		
Entree niveau	4	1,7%
Niveau 2	33	14,4%
Niveau 3	42	18,3%
Niveau 4	150	65,5%
Opleidingsrichting		
Groene ruimte	26	11,4%
Bloem, groen & styling	20	8,7%
Het groene lyceum	39	17,0%
Agro & techniek	31	13,5%
Dier & welzijn	113	49,3%

Onderzoeksvariabelen en instrumenten

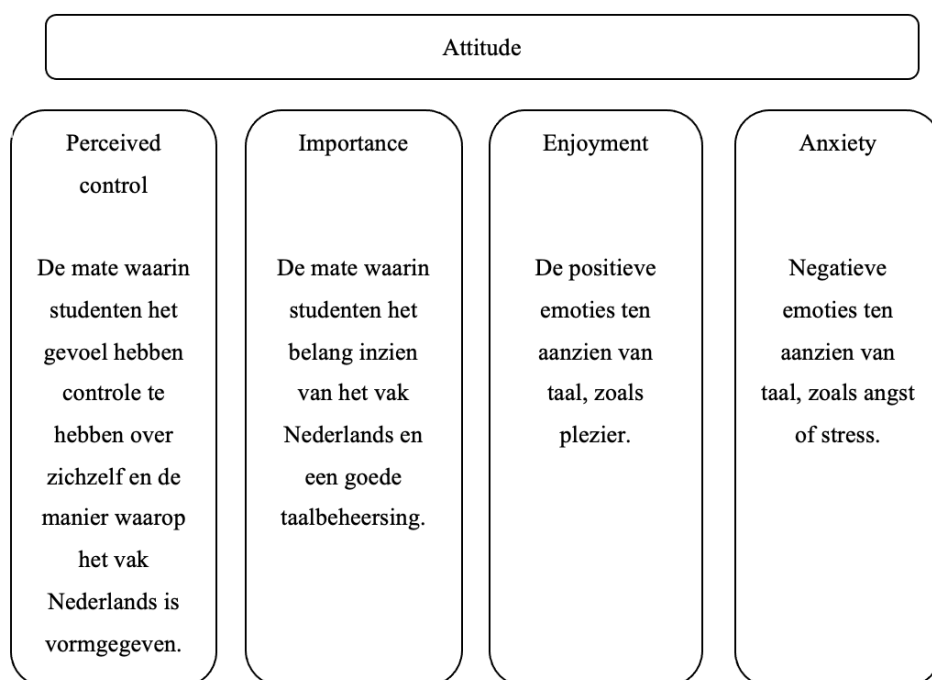
De onafhankelijk variabele is de opleidingsrichting en de afhankelijke variabele is de attitude van mbo-studenten ten aanzien van het taal. Om attitude te meten is in Qualtrics een vragenlijst ontwikkeld met stellingen op een Likertschaal (zie Bijlage C). Deze vragenlijst is geïnspireerd op het framework van twee vergelijkbare onderzoeken naar attitude: Het

onderzoek van Aksoy en Aksu (2019) en het onderzoek van Van Aalderen-Smeets en Van der Molen (2013). Hieruit is het framework voor het huidige onderzoek tot stand gekomen dat bestaat uit de volgende vier schalen: Perceived control, importance, enjoyment en anxiety.

De vragenlijst bestaat uit 3 algemene vragen over de kenmerken van de deelnemers, namelijk het geslacht, de moedertaal en de opleidingsrichting en 22 stellingen waarop de participanten moesten aangeven in hoeverre zij het met de stelling eens waren aan de hand van een 5-punts Likertschaal (Sullivan & Artino, 2013). Bij de 5-punts Likertschaal hebben slechts de uiterste termen een label: Volledig mee oneens en volledig mee eens. Er is gekozen om de tussenvolgende termen niet te labelen met een vergelijkbare term, maar slechts te labelen met de nummer 2, 3 en 4, omdat deze categorieën conceptueel gezien moeilijk definieerbaar zijn en bovendien voor de respondenten vaak moeilijk te interpreteren (Van Aalderen-Smeets & Van Der Molen, 2013).

Figuur 2

Schematische weergave vragenlijst

Onder de schaal enjoyment vallen de stellingen 1, 4, 6, 10, 15 en 16, waaronder de stelling *'Ik ben tevreden met hoe het vak Nederlands is ingericht op mijn school'*. Onder de schaal anxiety vallen de stellingen 2, 7, 9 en 21, zoals *'Ik voel me gespannen tijdens de Nederlandse lessen'*. De stellingen 3, 5, 11, 13, 17, 18, 19, 20 en 22 vallen onder de schaal importance, een voorbeeld van een stelling is *'Ik ben gemotiveerd voor het vak Nederlands'*.

De schaal perceived control bestaat uit de stellingen 8, 12 en 14, waaronder de *stelling* ‘Op school wordt er genoeg aandacht besteed aan taal’. De vragenlijst is geconstrueerd in samenwerking met een medestudent. Bij het opstellen van de vragen is rekening gehouden met de effectiviteit, door de stellingen kort en bondig te formuleren. Daarnaast zijn de stellingen zo geformuleerd dat de ze voor de respondent makkelijk te begrijpen en snel te beantwoorden zijn ((*Research Methods in Psychology - New Zealand Edition - Open Textbook Library*, z.d.).

De betrouwbaarheid is gemeten aan de hand van Cronbach’s alfa. De alfa meet de mate van samenhang tussen de vragen. Bij een waarde van $\alpha > 0.70$ wordt de schaal als acceptabel gezien en kan er gesproken worden van interne consistentie (Taber, 2018). De alfa van de totale vragenlijst is 0.774 en dit betekent dat er sprake is interne consistentie. Vervolgens is de betrouwbaarheid van de vragenlijst per schaal gemeten. Voor de schaal perceived control (3 items) is $\alpha = 0.391$. Voor de schaal importance (9 items) geldt dat $\alpha = 0.782$ en daarmee is er sprake van goede consistentie. Voor de schaal enjoyment (6 items) is $\alpha = 0.545$. Voor de schaal anxiety (4 items) is $\alpha = 0.179$. De optie *if item deleted* geeft aan dat als item 7 uit deze schaal verwijderd wordt dat $\alpha = 0.654$. Aangezien de betrouwbaarheid daarmee van onacceptabel naar twijfelachtig veranderd, is ervoor gekozen item 7 te verwijderen. Voor perceived control en enjoyment gaf het verwijderen van een item geen aanzienlijk hogere waarde van α . De schalen perceived control, enjoyment en anxiety zijn niet betrouwbaar. Vanwege de beperkte tijd en deadlines voor dit pilotonderzoek voor de bachelorthese is er geen tijd geweest om aanpassingen door te voeren in de vragenlijst en opnieuw te versturen.

Procedure

Voorafgaand aan het verzamelen van de data heeft de Ethische Commissie goedkeuring verleend voor het onderzoek. Via de contactpersoon op de mbo-instelling zijn de participanten geworven. De contactpersoon heeft de vragenlijst verstuurd aan de studenten. Participanten werden in de informatiebrief op de hoogte gesteld van de vrijwillige deelname en de volledig anonieme dataverwerking. Vervolgens gaven de participanten geïnformeerde toestemming.

Analyses

Voor het analyseren van de data zijn de resultaten vanuit Qualtrics omgezet naar het programma IBM SPSS Statistics 28. De verzamelde data is opgeslagen op de beveiligde Y-schijf van de Rijksuniversiteit Groningen. De negatief geformuleerde stellingen (item 2, 9 en 21) zijn vervolgens hercodeerd. Vervolgens is voor elke respondent een gemiddelde score

gemaakt per schaal. Om te onderzoeken of er open verschillen zijn tussen de studenten van de vijf verschillende opleidingsrichtingen wat betreft de attitude ten aanzien van taal zijn leek de one-way ANOVA een passende toets, omdat dit een variantieanalyse is waarbij het mogelijk is om meer dan twee groepen met elkaar te vergelijken.

Vervolgens zijn de assumpties gecontroleerd. De assumptie voor normaliteit werd gecontroleerd door histogrammen te maken in SPSS. Daaruit de histogrammen bleek dat in acht van de twintig histogrammen de data niet normaal verdeeld was, waardoor de deze assumptie werd geschonden. Vervolgens werd de assumptie voor homogeniteit gecheckt door de Levene's test uit te voeren voor elke schaal. De schalen enjoyment en anxiety voldeden niet aan de gelijke variantie, waardoor de assumptie voor homogeniteit werd geschonden. Doordat er niet aan de assumpties voor de one-way ANOVA werd voldaan, is als alternatief gekozen voor de Kruskal-Wallis test. Een non-parametrische test waarbij geen normaal verdeelde data wordt verondersteld (Fan et al., 2011). Vervolgens is er gecontroleerd op de assumpties van de test, namelijk: Het meetniveau van afhankelijke variabele is ordinaal, de onafhankelijke variabele bestaat uit twee of meer categoriale onafhankelijke groepen, de waarnemingen van elke groep zijn onafhankelijk van elkaar en ten slotte is vastgesteld of de verdelingen van de scores van de onafhankelijke groepen dezelfde vorm hebben. Na het controleren van de assumpties is de Kruskal Wallis voor alle vier de schalen uitgevoerd. Het vier keer uitvoeren van de test vergroot de kans op een Type 1-fout en om hiervoor te corrigeren is het significantieniveau van 0.05 gedeeld door het aantal keer dat de test is uitgevoerd (Andrade, 2019). Dit geeft een nieuw significantieniveau van $0.05/4 = 0.0125$ per test. Een waarde van $p < 0.0125$ betekent dat er statistisch significante verschillen zijn tussen de groepsgemiddelden. De Kruskal-Wallis toetst slechts of twee of meerdere groepsgemiddelden significant van elkaar verschillen. In het geval van een significant verschil zijn vervolgens paarsgewijze vergelijkingen met de Dunn post hoc om te onderzoeken welke groepsgemiddelden significant van elkaar verschillen. In de resultaten is in de kolom Adj. Sig. de aangepaste p -waarde weergegeven volgens de Bonferroni correctie voor meervoudige tests om te corrigeren voor een type-1 fout, waarbij de significantiewaarde wordt vermenigvuldigd met het aantal uitgevoerde toetsen. Het significantieniveau is 0.05.

De nulhypothese bij de Kruskal Wallis is dat er geen verschil is tussen de groepsgemiddelden. In dit onderzoek betekent dat dat er geen verschil is in attitude ten aanzien van taal tussen studenten van verschillende opleidingsrichtingen. De alternatieve hypothese stelt dat er een verschil is in attitude ten aanzien van taal tussen studenten van verschillende opleidingsrichtingen.

Resultaten

Beschrijvende statistiek

Tabel 2 geeft een overzicht van de beschrijvende statistiek per schaal. Allereerst valt het op dat voor elke schaal de minimum score zeer laag ligt en de maximum score zeer hoog. Voor de schaal importance betekent dit dat aan de ene kant studenten zijn die aangeven totaal niet het belang in te zien van taal (min = 1,22) en aan de andere kant dat er studenten zijn die zich er bewust zijn van dit belang en taalonderwijs als noodzakelijk zien (max = 5). Het valt op dat de gemiddelde scores van elke schaal hoger dan 3 zijn. Studenten scoren dus redelijk hoog alle schalen van attitude. Daarnaast ligt het de gemiddelde score op anxiety vrij hoog ligt. De stellingen die vallen onder deze schaal zijn gehercodeerd. Een gemiddelde score van 4,04 geeft daarom aan dat de studenten redelijk weinig gevoelens van angst of stress ervaren met betrekking tot taal.

Tabel 2

Beschrijvende statistiek per schaal

Schaal	Mean	SD	Min	Max
Perceived controle	3,73	0,74	1,00	5,00
Importance	3,23	0,64	1,22	5,00
Enjoyment	3,16	0,62	1,17	4,83
Anxiety	4,04	0,82	1,25	5,00

Uit de resultaten in tabel 3 kan worden afgelezen dat de voor elke schaal geldt dat $p < 0,0125$. Dit is lijn met de alternatieve hypothese dat er voor elke schaal een statistisch verschil is tussen de studenten van de vijf opleidingsrichtingen wat betreft de attitude ten aanzien van taal. Aan de significantiewaardes (Sig.) de tabel valt op dat er voor de schalen perceived control, importance en enjoyment heel sterk bewijs is gevonden voor een verschil.

Tabel 3

Resultaten Kruskal-Wallis

Schaal	H	df	Sig.
Perceived controle	18,339	4	0,001
Importance	27,101	4	< 0,001

Enjoyment	18,987	4	0,001
Anxiety	12,968	4	0,011

* $p < 0.0125$

In tabel 4 wordt de paarsgewijze vergelijkingen weergegeven die zijn uitgevoerd met post-hoc Dunn. De tabel laat zien dat er onder andere een sterk bewijs is gevonden voor een verschil tussen de studenten van Agro & techniek en Het groene lyceum. Het valt op dat de richting Agro & techniek voor elke schaal behalve anxiety verschillen laat zien met andere opleidingsrichtingen.

Tabel 4

Resultaten post-hoc Dunn

Schaal	Sample 1 – Sample 2	Sig.	Adj. Sig. ^a
Perceived controle	Agro & techniek – Het groene lyceum	< 0,001	0,004
	Agro & techniek – Groene ruimte	< 0,001	0,004
Importance	Agro & techniek – Het groene lyceum	< 0,001	0,000
	Agro & techniek – Bloem, groen & styling	0,002	0,022
	Agro & techniek – Groene ruimte	0,002	0,016
	Het groene lyceum – Dier & welzijn	< 0,001	0,002
Enjoyment	Agro & techniek – Groene ruimte	0,002	0,021
	Agro & techniek – Bloem, groen & styling	< 0,001	0,006
	Agro & techniek – Het groene lyceum	< 0,001	0,001
	Agro & techniek – Dier & welzijn	< 0,001	0,007

Anxiety	Dier & welzijn – Groene ruimte	0,004	0,041
---------	-----------------------------------	-------	-------

^aSignificantie waardes zijn aangepast met de Bonferroni correctie voor meervoudig uitvoeren van de test

Discussie

De aanleiding voor het huidige onderzoek was het in kaart brengen van de attitude van studenten ten aanzien van taal en om te onderzoeken in hoeverre er een verschil is in de attitude van mbo-studenten ten aanzien van hun taal tussen de verschillende opleidingsrichtingen. Studenten hebben over het algemeen een redelijk positieve gevoelens wat betreft taal en hebben het gevoel controle te hebben over zichzelf en taalonderwijs. Daarnaast zien studenten over het algemeen het belang in van taalonderwijs en het beheersen van de Nederlandse taal. Bovendien kan er geconcludeerd worden dat studenten weinig angst of stress ervaren tijdens de Nederlands les. Op basis van de literatuur was dit een onverwachte uitkomst en was de verwachting dat gevoelens van stress een grote rol zouden spelen bij studenten. Het onderzoek van Bao en Liu (2021) stelt namelijk dat angst een van de grootste obstakels is bij het leren van een taal en dat negatieve ervaringen zoals spanning en stress negatieve gevolgen hebben voor schoolresultaten. De eerste *hypothese* ‘Mbo-studenten hebben een negatieve attitude ten aanzien van taal’ wordt verworpen.

Er kan geconcludeerd worden dat de opleidingsrichting de attitude van studenten ten aanzien van taal beïnvloed. De tweede *hypothese* ‘Er is een verschil tussen in de attitude van mbo-studenten ten aanzien van taal tussen de verschillende opleidingsrichtingen’ wordt bevestigd.

Een beperking van het huidige onderzoek de ongelijke verdeling van de studenten per opleidingsrichting. Van de 230 respondenten volgt 49,6% de richting Dier & welzijn dat is daarmee evenveel als de overige vier richtingen samen. In vervolgonderzoek zou ervoor gekozen kunnen worden om in plaats van de gehele populatie mee te nemen, een steekproef te trekken waarbij de verdeling van de groepen even groot is.

De Cronbach’s alfa van perceived control, anxiety en enjoyment heeft een te lage waarde. Dit betekent dat deze schalen het construct attitude niet goed meten. Hoewel de schalen en de bijbehorende vragen grotendeels zijn geïnspireerd op bestaande ontwerpen, zijn de waardes niet hoog genoeg om te kunnen spreken van interne consistentie. Het verwijderen van item 7 uit de schaal anxiety heeft de schaal een stuk betrouwbaarder gemaakt. Er moet wel rekening worden gehouden met het feit deze schaal nu slechts uit drie items bestaat. Een

aanbeveling voor een volgend onderzoek is om elke schaal van voldoende items te voorzien, waarbij de schalen min of meer evenveel vragen bevatten. In het huidige onderzoek kan in twijfel getrokken worden of de drie items die samen de schaal perceived control vormen wel genoeg zijn om een schaal te construeren, waardoor de conclusies met voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden.

Het doel van het huidige onderzoek was om inzicht te krijgen in hoeverre er een verschil is in de attitude van mbo-studenten ten aanzien van hun taal tussen de verschillende opleidingsrichtingen op de mbo-school. Hoewel er tot nu toe weinig onderzoek is gedaan naar de invloed van opleidingsrichtingen op de attitude van studenten op het taal, laat het huidige onderzoek zien dat er significante verschillen bestaan tussen de vijf opleidingsrichtingen. Op basis daarvan kan een aanbeveling worden gegeven voor mbo-scholen.

Het advies aan de mbo-scholen is om per opleidingsrichting te verschillen te analyseren om vervolgens verschillende methoden te ontwerpen die aansluiten bij de studenten. Door doelen te stellen die aansluiten bij het toekomstige beroep dat studenten zullen gaan uitoefenen zal de externe motivatie groeien. Daarnaast is het van belang om aandacht te besteden aan de interne motivatie door studenten te ervan bewust te maken wat meerwaarde is voor henzelf.

Referentielijst

- Ahmed, S. (2015). Attitudes towards English Language Learning among EFL Learners at UMSKAL. *Journal of Education and Practice*, 6(18), 6–16. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1079681.pdf>
- Aksoy, A. N., & Aksu, M. (2019). Attitudes and Perceptions of Gendarmerie Non-Commissioned Officers Vocational College Students towards English Instruction. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 15(3), 831–848.
- Alons, E. M., Moeken, N. (2017) Nederlands in het mbo. De stand van zaken. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Ajzen, I. (2001). Nature and Operation of Attitudes. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 27–58. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.27>
- Ajzen, I. (2011). The theory of planned behaviour: Reactions and reflections. *Psychology & Health*, 26(9), 1113–1127. <https://doi.org/10.1080/08870446.2011.613995>
- Andrade, C. (2019). Multiple Testing and Protection Against a Type 1 (False Positive) Error Using the Bonferroni and Hochberg Corrections. *Indian Journal of Psychological Medicine*, 41(1), 99–100. https://doi.org/10.4103/ijpsym.ijpsym_499_18
- Bao, Y., & Liu, S. (2021). The Influence of Affective Factors in Second Language Acquisition on Foreign Language Teaching. *Open Journal of Social Sciences*, 09(03), 463–470. <https://doi.org/10.4236/jss.2021.93030>
- Bruin, A., Van Kruiningen, J., De Glopper, K., Van Der Meijden, A., & Van Der Meulen, N. (2019c). Opvattingen van mbo-docenten over beroepsgerichte taal- en communicatie-eisen en de aansluiting op een dynamische arbeidsmarkt. *Tijdschrift voor taalbeheersing*, 41(1), 19–32. <https://doi.org/10.5117/tvt2019.1.002.bruin>
- Buhmann, A., & Brønn, P. S. (2018). Applying Ajzen's theory of planned behavior to predict practitioners' intentions to measure and evaluate communication outcomes. *Corporate Communications: An International Journal*, 23(3), 377–391. <https://doi.org/10.1108/ccij-11-2017-0107>
- Chan, M. (2009). What Learning Contracts Reveal about University Students' Attitude towards English Language Learning. *The International Journal of Learning: Annual Review*, 16(9), 19–32. <https://doi.org/10.18848/1447-9494/cgp/v16i09/46609>
- Fan, C., Zhang, D., & Zhang, C. (2011). On Sample Size of the Kruskal-Wallis Test with Application to a Mouse Peritoneal Cavity Study. *Biometrics*, 67(1), 213–224. <https://doi.org/10.1111/j.1541-0420.2010.01407.x>

- Glanz, K., Rimer, B. K., & Viswanath, K. (2015). *Health Behavior: Theory, Research, and Practice*. John Wiley & Sons.
- How to Increase Survey Response Rates - Qualtrics*. (2022, 6 oktober).
Qualtrics. <https://www.qualtrics.com/au/experience-management/research/tools-increase-response-rate/>
- Koeven, E. van, Kootstra, G.J., Groot, A. de & Schaafsma, F.(2018). Mbo-docenten Nederlands over hun vak. Op: PlatformPraktijkontwikkeling.nl. Utrecht: WOSO
- Leenders, E. (2008b). Taalvaardig in de zorg. *Onderwijs & gezondheidszorg*, 32(3), I–IV. <https://doi.org/10.1007/bf03077296>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2022, maart 28). *Leven Lang Ontwikkelen*.
Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leven-lang-ontwikkelen>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2021, 17 augustus). *Waarom moet ik de taalexamens maken?* Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/taal-en-rekenen/vraag-en-antwoord/waarom-moet-ik-de-taalexamens-maken#:~:text=Nederlandse%20taal%20verplicht%20om%20mbo,entreeopleiding%20geldt%20dit%20nog%20niet.>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2023, 31 januari). *Basisvaardigheden*.
Onderwerp | Inspectie van het
onderwijs. <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/basisvaardigheden>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2023, 9 mei). *Deelrapport – De staat van het middelbaar beroepsonderwijs 2023*. Rapport | Inspectie van het
onderwijs. <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2023/05/10/deelrapport-svho-2023-mbo>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2023b, mei 9). *Technisch rapport monitoring middelbaar beroepsonderwijs - De Staat van het Onderwijs 2023*. Rapport |
Inspectie van het
onderwijs. <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2023/05/10/technisch-rapport-monitoring-middelbaar-beroepsonderwijs-svho-2023>
- Nair, G. K. S., Setia, R., Mohamad, R., Kadir, Z. B. A., Luqman, A., Vadeveloo, T., & Ngah, H. C. (2014). Attitude, Parental Encouragement and Perception of the Importance of English in English Language Learning. *Asian Social Science*, 10(3). <https://doi.org/10.5539/ass.v10n3p1>
- Referentiekader taal*. (z.d.). SLO. <https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/nederlands/referentiekader-taal/>

- Research Methods in Psychology - New Zealand Edition - Open Textbook Library*. (z.d.). Open Textbook Library. <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/research-methods-in-psychology-new-zealand-edition>
- Sullivan, G. M., & Artino, A. R. (2013). Analyzing and Interpreting Data From Likert-Type Scales. *Journal of Graduate Medical Education*, 5(4), 541–542. <https://doi.org/10.4300/jgme-5-4-18>
- Svenningsson, J., Höst, G. E., Hultén, M., & Hallström, J. (2021). Students' attitudes toward technology: exploring the relationship among affective, cognitive and behavioral components of the attitude construct. *International Journal of Technology and Design Education*, 32(3), 1531–1551. <https://doi.org/10.1007/s10798-021-09657-7>
- Van Aalderen-Smeets, S., & Van Der Molen, J. H. W. (2013). Measuring Primary Teachers' Attitudes Toward Teaching Science: Development of the Dimensions of Attitude Toward Science (DAS) Instrument. *International Journal of Science Education*, 35(4), 577–600. <https://doi.org/10.1080/09500693.2012.755576>
- Van Knippenberg, M. A. J. (2010). Nederlands in het middelbaar beroepsonderwijs: Een casestudy in de opleiding Helpende Zorg. Eburon.
- wetten.nl - Regeling - Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen - BWBR0027679*. (2022, 1 augustus). <https://wetten.overheid.nl/BWBR0027679/2022-08-01>
- Zulfikar, T., Dahliana, S., & Sari, R. N. (2019). An Exploration of English Students' Attitude toward Learning English. *English Language Teaching Educational Journal*, 2(1), 1. <https://doi.org/10.12928/eltej.v2i1.947>

Bijlage A

Informatie over het onderzoek

INFORMATIE OVER HET ONDERZOEK VERSIE VOOR DEELNEMERS (STUDENTEN)

“INTEGRATIE NEDERLANDSE TAALVAARDIGHEID IN HET MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS”

EC code PED-2223-S-0038 Integratie Nederlandse taalvaardigheid in het middelbaar beroepsonderwijs

Waarom krijg ik deze informatie?

Een mbo-instelling in Groningen en de Rijksuniversiteit Groningen doen samen onderzoek naar taal bij studenten. Alle studenten van Terra worden uitgenodigd om mee te doen aan dit onderzoek. In deze brief leggen we uit wat we gaan doen in dit onderzoek. Na het lezen van deze brief kun je aangeven of je mee wilt doen.

De onderzoeker die meedoet vanuit de Rijksuniversiteit Groningen is dr. Astrid Menninga (hoofdonderzoeker). Vanuit de mbo-instelling doen Peter Warntjes en Gelien Oostinga mee. Het onderzoek begint in april 2023 en is afgelopen op 31 december 2023.

Moet ik meedoen aan dit onderzoek?

Je mag meedoen aan dit onderzoek, maar het hoeft niet. Meedoen is vrijwillig. Als je wel mee wilt doen, moet je hier eerst toestemming voor geven. Lees deze informatie daarom goed door. Stel alle vragen die je misschien hebt, bijvoorbeeld omdat je iets niet begrijpt. Jouw school doet mee aan dit onderzoek, maar jij mag zelf beslissen of je mee wilt doen. Als je besluit dat je niet mee wilt doen, hoef je niet uit te leggen waarom. Dit heeft ook geen negatieve gevolgen voor jou of je studie hebben.

Waarom dit onderzoek?

Veel mbo-studenten vinden taal (lezen, schrijven, spreken) moeilijk. Uit onderzoek weten we dat veel docenten zich zorgen maken of studenten hun opleiding wel kunnen afmaken. Ze weten niet of taalniveau voldoende is. De Onderwijsraad zegt dat er te weinig aandacht is voor taal in de opleidingen.

Terra vindt het belangrijk dat studenten goed kunnen lezen, schrijven en spreken. Ze willen weten hoe zij studenten hier het best bij kunnen helpen. Daarom is het belangrijk om te weten wat jullie als studenten vinden van taal. Dit doen we door vragen te stellen als: ‘hoe moeilijk vind je taal’ of ‘hoe belangrijk vind je taal binnen je opleiding en in het algemeen’.

We doen een zelfde soort onderzoek onder docenten. Na deze twee studies weten we wat studenten en docenten belangrijk vinden rondom taal. We kunnen dan advies geven wat

belangrijk is bij het maken van nieuw taalbeleid.

Wat vragen we van jou tijdens het onderzoek?

Deelname aan het onderzoek houdt voor jou het volgende in:

Je ontvangt eenmalig een vragenlijst via de mail van school. De vragenlijst kun je invullen op eigen gelegenheid op een moment dat het jou uitkomt. Je krijgt hiervoor ook tijd tijdens de les Nederlands / LOB. De vragenlijst bestaat uit een aantal stellingen. Voordat je de vragenlijst invult, moet je eerst toestemming geven. Het toestemmingsformulier en de vragenlijst volgen hieronder. Het invullen van de vragenlijst kost ongeveer vijf minuten.

Welke gevolgen kan deelname hebben?

Het onderzoek heeft voor jou, naar verwachting, geen negatieve gevolgen.

Hoe gaan we met jouw gegevens om?

We verzamelen deze gegevens voor wetenschappelijk onderzoek. Het onderzoek wordt gecoördineerd vanuit de Rijksuniversiteit Groningen. De verzamelde gegevens worden opgeslagen binnen de beveiligde digitale omgeving van de Rijkuniversiteit Groningen. Alleen de hoofdonderzoeker heeft toegang tot deze schijf. Er werken ook studenten mee aan dit onderzoek. Zij hebben alleen toegang tot de gegevens tijdens het schrijven van hun scriptie, daarna niet meer.

Er worden geen naam, adres, woonplaats, mailadres of IP-adres opgeslagen. De gegevens worden tien jaar bewaard (tot maart 2033) op de beveiligde schijf van de Rijksuniversiteit Groningen. Omdat de data anoniem verzameld en verwerkt worden (we weten niet wie welke vragenlijst heeft ingevuld), is het op een later moment niet meer mogelijk je terug te trekken uit het onderzoek.

De gegevens worden tijdens en na het onderzoek geanalyseerd en verwerkt in (wetenschappelijke) artikelen. Uit de informatie in de artikelen is niet af te leiden wie de vragenlijsten heeft ingevuld. De resultaten van het onderzoek gebruiken we ook voor colleges aan de universiteit of congressen. Als alle vragenlijsten zijn bekeken, ontvangt de school de resultaten (groepsresultaten, en dus geen individuele resultaten). De school besluit op welke manier deze gedeeld worden.

Wat moet je nog meer weten?

Je kunt altijd vragen stellen over het onderzoek: nu, tijdens het onderzoek, en na afloop. Dit kan door de hoofdonderzoeker te e-mailen (a.meninga@rug.nl) of te bellen (06 31034373), of door een betrokken medewerker van Terra aan te spreken.

Heb je vragen/zorgen over jouw rechten als onderzoeksdeelnemer of de uitvoering van het onderzoek? Je kunt hierover ook contact opnemen met de Ethische Commissie Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen: ec-bss@rug.nl.

Heb je vragen of zorgen over hoe er met jouw persoonsgegevens wordt omgegaan? Je kunt hierover contact opnemen met de Functionaris Gegevensbescherming van de Rijksuniversiteit Groningen: privacy@rug.nl.

Als onderzoeksdeelnemer heb je recht op een kopie van deze onderzoeksinformatie.

Einde blok: Geïnformeerde toestemming

Start van blok: Blok 1

Pagina-einde

Bijlage B

Geïnfomeerde toestemming

GEÏNFORMEERDE TOESTEMMING

“INTEGRATIE NEDERLANDSE TAALVAARDIGHEID IN HET MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS”

Ik heb de informatie over het onderzoek gelezen. Ik heb genoeg gelegenheid gehad om er vragen over te stellen. Ik begrijp waar het onderzoek over gaat, wat er van me gevraagd wordt, welke gevolgen deelname kan hebben, hoe er met mijn gegevens wordt omgegaan, en wat mijn rechten als deelnemer zijn. Ik begrijp dat deelname aan het onderzoek vrijwillig is. Ik kies er zelf voor om mee te doen. Ik kan op elk moment stoppen met meedoen. Als ik stop, hoef ik niet uit te leggen waarom. Stoppen zal geen negatieve gevolgen voor mij hebben.

Ik geef toestemming voor het anoniem verzamelen, bewaren en gebruiken van mijn gegevens voor de beantwoording van de onderzoeksvraag in dit onderzoek. Ik wil meedoen aan dit onderzoek en weet dat mijn gegevens geheel anoniem verwerkt worden.

Ik stem ermee in dat de onderzoeksgegevens* die verzameld worden in deze studie hergebruikt mogen worden in vervolgonderzoek. Deze zijn niet terug te leiden naar mij als persoon. Ik stem ermee in dat de onderzoeksgegevens* die verzameld worden in deze studie gebruikt mogen worden voor publicaties. Deze zijn niet terug te leiden naar mij als persoon. Ik stem ermee in dat de onderzoeksgegevens* gedeeld mogen worden met anderen (bijvoorbeeld tijdens colleges aan de Rijksuniversiteit Groningen of congressen). Deze zijn niet terug te leiden naar mij als persoon. * Er wordt nooit gerapporteerd over individuele gegevens, maar alleen op groepsniveau.

JA, Ik wil meedoen aan dit onderzoek (1)

Bijlage C

Vragenlijst

VRAGENLIJST

Dan volgt nu de vragenlijst. De vragenlijst gaat over taal / Nederlands. Denk bij taal aan alles wat daarmee te maken heeft, dus: lezen, schrijven, spreken, begrijpend lezen maar ook grammatica en woordenschat.

De vragenlijst bestaat uit stellingen. Je kunt kiezen uit 5 antwoordopties, waarbij 1 staat voor **helemaal niet mee eens** en 5 voor **helemaal mee eens**.

Geef aan wat jij vindt van de volgende stellingen:

	1 = helemaal niet mee eens 5 = helemaal mee eens				
	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4 (4)	5 (5)

Ik ben goed in Nederlands / taal (1)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me gespannen tijdens de Nederlandse lessen (2)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het vak Nederlands even belangrijk als de andere vakken op school (3)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben tevreden met hoe het vak Nederlands is ingericht op mijn school (4)	☐	☐	☐	☐	☐
De Nederlandse lessen zijn van goede kwaliteit (5)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb het idee dat ik echt iets leer tijdens de lessen Nederlands (6)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik durf vragen te stellen tijdens de lessen Nederlands (7)	☐	☐	☐	☐	☐
Op school wordt er genoeg aandacht besteed aan taal (lezen, spreken, schrijven etc.) (8)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben tijdens de Nederlandse les bang dat ik iets fout doe (9)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik word uitgedaagd tijdens de lessen Nederlands (10)	☐	☐	☐	☐	☐

Het vak
Nederlands zou
meer geïntegreerd
moeten worden in
andere vakken
(11)

Ik heb er
vertrouwen in dat
ik Nederlands met
een voldoende
af rond (12)

Er wordt in de
beroepsvakken
aandacht besteed
aan de
Nederlandse taal
(13)

Wanneer
vakdocenten de
Nederlandse taal
onvoldoende
beheersen,
moeten zij
worden
bijgeschoold (14)

Mijn
taalvaardigheid is
op dit moment
voldoende (15)

Ik lees in mijn vrije
tijd (16)

Ik ben
gemotiveerd voor
het vak
Nederlands (17)

Tijdens het vak Nederlands wordt voldoende aandacht besteed aan dingen die belangrijk zijn voor de toekomst (zoals het schrijven van een motivatiebrief of het voeren van een sollicitatiegesprek) (18)

Ik heb er vertrouwen in dat ik na mijn opleiding een baan zal vinden (19)

Ik vind het belangrijk om goed Nederlands te leren voor mijn toekomst (20)

Ik maak me zorgen om mijn taalniveau (21)

Het is belangrijk dat ik de Nederlandse taal goed beheers, zodat ik na het afronden van mijn opleiding een baan kan vinden (22)

Einde blok: Blok 1

Start van blok:

Geslacht

- Man (1)
 - Vrouw (2)
 - Niet-binair/derde geslacht (3)
 - Ik zeg dat liever niet (4)
-

Nederlands is mijn moedertaal

- Ja (1)
 - Nee, namelijk: (2) _____
-

Opleiding / richting

- Groen ruimte (1)
 - Bloem, groen en styling (2)
 - Entree-opleidingen (3)
 - Het groene lyceum (4)
 - Agro en techniek (5)
 - Dier en welzijn (6)
 - Voeding en voorlichting (7)
-

Niveau

- Entree (1)
 - 2 (2)
 - 3 (3)
 - 4 (4)
-

Dit was de laatste vraag.

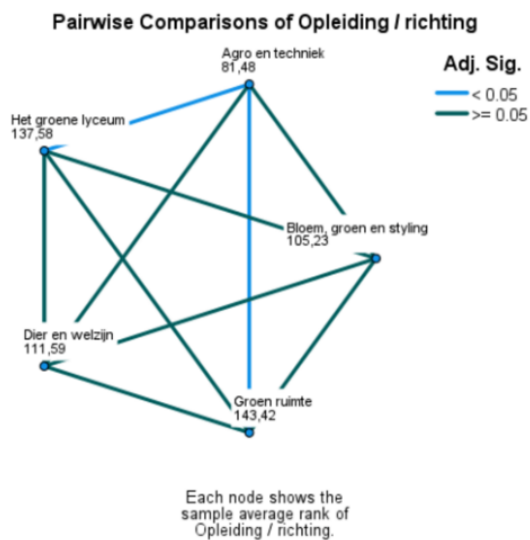
Heel hartelijk bedankt voor het invullen van de vragen!

Einde blok:

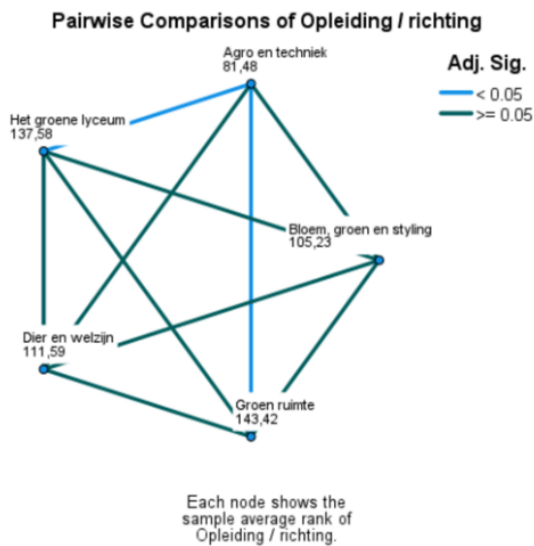
Bijlage D

Paarsgewijze vergelijkingen Dunn post-hoc test

Figuur D1
Perceived control

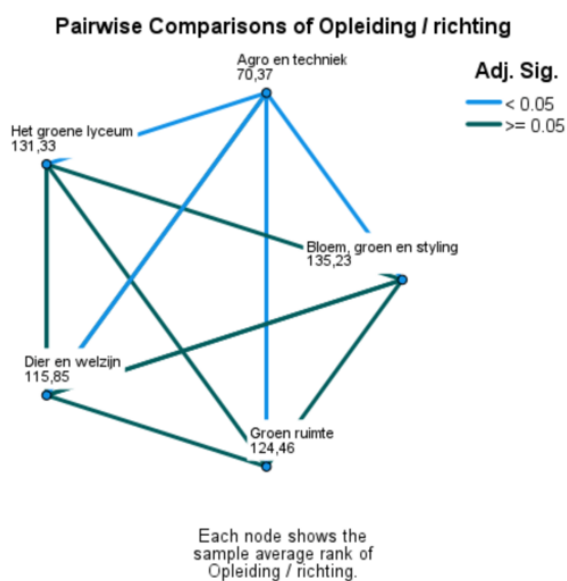

Figuur D2
Importance

Figuur D3

Enjoyment

Figuur D4

Anxiety

